

SN
Feb 18
IX-5966 a

HUNGARY

RESISTANCE /2910/
PRISONS /2506a/ ✓

PRISONERS LIBERATED

SOURCE VIENNA: A university student from BUDAPEST.

DATE OF OBSERVATION: October 27 1956.

ENGLISH SUMMARY: The liberation of political prisoners from KOBANYA prison.

EVALUATION COMMENT: This information adds to the history of the revolution. The presence of Gábor PÉTER in the KOBANYA prison at that time has not been reported from any other source.

X X X

Az UJPESTI forradalmi bizottság tagja voltam. 1956. október 27-én a VACI fogházból előző nap szabadult barátaink közül többen felvetették a kérdést, hogy mi lesz a KÖBANYAI foglyokkal.

Az UJPESTI forradalmi bizottsághoz fordultam és kértem a foglyok kiszabadítása érdekében tervezett akción jóváhagyását és a lebonyolításhoz szükséges fegyverek rendelkezésünkre való bocsátását. Mindkettőt megkaptam. Írásbeli megbízásuk alapján az UJPEST-i folyamór laktányában átvettem 150 géppisztolyt, négy láda kézigránátot, géppisztolyonként három tár löszert, négy teherautót, két személykocsit és négy harckocsit a szükséges kezelő legénységgel. Ezzel az anyaggal 70 főnyi szabadságharcost felfegyvereztem és október 27-én este 10 órakor elindultunk KÖBANYÁRA, ahová éjjél után két órakor érkeztünk meg.

A négy harckocsi felállt a fogház négy sarkára és a többi emberek részére az utat biztosították az esetleg érkező AVH-as segítség ellen, részben pedig a bejárati kapu körül

/more/

helyezkedtek el.

A fogházőrség, amint észrevette, hogy mi készül, nyomban értesítette a fogház parancsnokságot és midőn a kapunál ötten tárgyalás céljából bebocsátást kértünk, husz pernyi várakozás után beengedtek bennünket.

A fogházparancsnokoknak ultimátumot adtunk, hogy hat órán belül az ártalmatlanul elítélt politikai rabokat lássa el civilruhával és szabaduló levéllel. Ajánlottuk, hogy e követelmények megvalósítása érdekében a foglyokból alakítson bizottságokat, akik döntenek abban a kérdésben, hogy ki szabadulhat és ki marad a fogházban. Ezt az óvintézkedést azért tettük, mert tudomásunk volt arról, hogy a fogházban kommunista foglyok is vannak. Köztük PÉTER Gábor is.

Kérésünket teljesítették és reggeli nyolc óráig 1200 politikai fogoly, köztük Oroszországból hazaszállított hadifoglyok is, hagyta el a fogházat.

Még a parancsnokkal való tárgyalás során egy-két szabadságharcos a csillag nevű fogházépület zárkaajtóit kinyitotta és a rabok a folyosóra tódultak. Kiszabadításuk hírért természetesen nagy örömmel fogadták és már szinte meg-hiusulni látszott az a tervem, hogy a rabokat igazoltatás után, szabaduló levéllel és civil ruhával ellátva engedjük haza. Ezért a folyosón tömörült foglyokhoz fordultam és elébük tartam, hogy kiszabadításuk a célunk, de saját érdekükben kérem, hogy tartsanak rendet, menjenek vissza a cellájukba és várják meg, amíg sor kerül rájuk. E felszólítás után elénekeltük a Himnuszt és a Szózatot, majd a rabok a felszólításnak engedelmeskedve visszamentek a cellákba.

Ilyen formában a rabok kiszabadítása egyetlen lövés nélkül és felülvizsgálás alapján történt.

A fogház kommunista foglyait viszesahagytuk, PÉTER Gábort is, anélkül, hogy valamelyikük ellen bármilyen megtorlás történt volna.

Csak a fogház ugynevezett operatív /AVH/ tisztjeit vittük magunkkal, számszerint négyet, köztük egy AVH századost, akinek korábbi viselkedése sok panaszra adott okot. Ezt a négy AVH-s tisztet az UJPESTI városháza őrizetbe vettük abban a hitben, hogy törvényes felelősségrevonásukra majd sor kerül. A bekövetkezett események miatt azonban erre már nem került sor és így november 8-án mind a négyet, anélkül, hogy bántó-dásuk esett volna, szabadlábra helyeztük.

A fogház őrséget és az őrség parancsnokságát visszahagytuk a fogházban maradt rabok őrzésére.

Ilyenformán a KÖBANYA-i rabok kiszabadítása minden incidens nélkül, egy puskalövés nélkül történt. Talán ennek tulajdonítható, hogy a kommunista propaganda hadjáratban, amely a szabadságharc diszkreditálását tűzte ki célul, a KÖBANYAI rabok kiszabadításáról egy szó sem esett.

End